

INFORMACIJA
o statističkim pokazateljima u obrazovanju u
Bosni i Hercegovini
za 2022.godinu

Decembar, 2022.godine

Obrazovni sektor u Bosni i Hercegovini je odraz uređenja države, definisan Ustavom Bosne i Hercegovine, ustavima entiteta i kantona, te Statutom Brčko distrikta Bosne i Hercegovine i na osnovu kojih se zakonski definišu nadležnosti u oblasti obrazovanja.

Punu i nepodjeljenu nadležnost u obrazovanju imaju Republika Srpska, deset kantona u Federaciji Bosne i Hercegovine i Brčko distrikt Bosne i Hercegovine.

Osim svojih osnovnih nadležnosti, ove institucije se bave i obrazovnom statistikom. Na početku školske godine, ministarstva obrazovanja u Republici Srpskoj, kantoni u Federaciji Bosne i Hercegovine i Odjeljenje za obrazovanje u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine prikupljaju statističke podatke o učenicima, odjeljenjima, zaposlenim i sl., putem statistike kojom raspolažu škole. Ministarstvima su ti podaci potrebni za odlučivanje o finansiranju i administraciji svake pojedinačne škole.

Statističke institucije u Bosni i Hercegovini kroz redovna statistička istraživanja prate sve nivoe obrazovanja: predškolsko vaspitanje i obrazovanje, osnovno, srednje i visoko obrazovanje. Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine prikuplja i objavljuje podatke dobijene na osnovu statističkih istraživanja o obrazovanju koja sprovode entitetski zavodi za statistiku i ekspozitura Agencije za statistiku u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine.

Obrazovni sistem Bosne i Hercegovine ima četiri nivoa obrazovanja. Međutim, kako bi ovi nivoi bili uporedivi sa obrazovnim sistemima drugih zemalja, u Bosni i Hercegovini se koristi međunarodna klasifikacija obrazovanja (ISCED), te su ovi nivoi prepoznati u svih osam ISCED nivoa.

Predškolsko obrazovanje i vaspitanje (ISCED 0)

Predškolsko obrazovanje i vaspitanje čini sastavni dio obrazovnog sistema u Bosni i Hercegovini. Regulisano je zakonima nadležnih obrazovnih vlasti, koji su usklađeni sa Okvirnim zakonom o predškolskom odgoju i obrazovanju u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, broj 88/07).

Predškolsko obrazovanje se provodi kroz tri nivoa:

- jaslice (za djecu od šest mjeseci do tri godine),
- vrtići (za djecu od tri godine do šest godina) i
- predškolski pripremni program (u godini pred polazak u školu i traje između 150-190 sati)

U školskoj 2021/2022. godini u BiH ukupno je bilo 427¹ predškolskih ustanova sa 33.200 djece. U odnosu na prethodnu školsku godinu broj djece korisnika predškolskih ustanova porastao je za 19,9%, a broj zaposlenih veći je za 12,3%.

Od ukupnog broja djece u predškolskom vaspitanju i obrazovanju njih 63% obuhvaćeno je u javnim ustanovama, dok je u privatnim ustanovama obuhvaćeno njih 37%. Na mjesto u

---

¹ Izvor: Agencija za statistiku BiH, Saopštenje broj 2 od 31.08.2022.godine; Ukupan broj predškolskih ustanova obuhvata matične predškolske ustanove i jedinice u sastavu. Matičnih predškolskih ustanova u školskoj 2021/2022. godini bilo je 273 (od čega 103 javnih i 170 privatnih).

predškolskim ustanovama čekalo je 8.955² djece što je u odnosu na prethodnu školsku godinu više za 34,5%.

Tabela 1. *Broj predškolskih ustanova (javnih i privatnih) i ukupan broj djece koji su obuhvaćeni predškolskim obrazovanjem prema godinama. (Izvor: Agencija za statistiku BiH)*

Godina	Broj ustanova	Broj djece u predškolskim ustanovama
2021/22	427	33.200
2020/21	399	27.698
2019/20	390	30.587
2018/19	359	28.511
2017/18	322	25.844

U školskoj 2021/2022. godini u jasličkoj grupi je boravilo 7.799 djece, što je za 37,1% više u odnosu na prethodnu školsku godinu. Najveću grupu među njima čine djeca uzrasta od 2 do 3 godine (58,2%).

U školskoj 2021/2022. godini u predškolskim ustanovama ukupno je bilo 5.156 zaposlenih.

Tabela 2. *Broj djece sa posebnim potrebama u predškolskim ustanovama (javnim i privatnim) (Izvor: Agencija za statistiku BiH)*

Godina	Broj djece sa posebnim potrebama u predškolskim ustanovama
2021/22	334
2020/21	388
2019/20	514
2018/19	500
2017/18	544

Prema informaciji Agencije za statistiku Bosne i Hercegovine, obuhvat djece predškolskim obrazovanjem u Bosni i Hercegovini za školsku 2021/2022. godinu je 19,4%³ što je znatno niže od evropskog prosjeka.

Prema Strategiji EU 2020, najmanje 95% djece između četiri godine starosti i godini pred polazak u školu trebaju biti uključeni u predškolsko obrazovanje i vaspitanje.

Osiguranje pristupa i povećanje obuhvata predškolskim odgojem i obrazovanjem najznačajniji su prioriteti kada je u pitanju ovaj nivo obrazovanja.

² Izvor: Agencija za statistiku BiH, Saopštenje broj 2 od 31.08.2022.godine; Broj ne odgovara stvarnom broju djece, jer mogu u isto vrijeme biti upisana u više predškolskih ustanova. Agencija za statistiku, Saopštenje broj 5

³ Dopis Agencije za statistiku Bosne i Hercegovine br: 05-43-2-1051-2/22 od 28.11.2022.godine

Osnovno obrazovanje (ISCED 1 i 2)

Prema važećem zakonodavstvu, osnovno obrazovanje je obavezno i besplatno, ukoliko izuzmemo činjenicu da u većini škola roditelji kupuju udžbenike i druga sredstva za rad. Jedini kriterij za upis je uzrast djeteta - sva djeca moraju biti upisana u osnovnu školu koja do 1.septembra tekuće godine navršše šest godina.

Na području BiH na početku školske 2021/2022. godine djelovalo je 1.702⁴ redovnih osnovnih škola (matične i samostalne sa područnim školama) i 46 škola za djecu sa poteškoćama u razvoju.

Tabela 3. Broj učenika osnovnih škola u Bosni i Hercegovini (Izvor:Agencija za statistiku BiH)

Godina	Broj učenika osnovnih škola
2021/22	264.802
2020/21	268.059
2019/20	274.034
2018/19	279.514
2017/18	282.614

U školskoj 2021/2022. godini u BiH upisano je 264.802 učenika, što je u odnosu na prethodnu školsku godinu manje za 3.257 učenika, ili 1,2%, dok je broj učenika u posmatranom petogodišnjem periodu manji za 17.812.

Od ukupnog broja učenika, u nižim razredima (od prvog do petog razreda, ISCED 1) je bilo 54,3% učenika, dok je u višim razredima (od šestog do devetog razreda, ISCED 2) bilo 45,7% učenika.

Tabela 4. Broj učenika upisanih u prvi razred osnovnih škola u Bosni i Hercegovini (Izvor:Agencija za statistiku BiH)

Godina	Broj učenika upisanih u prvi razred osnovnih škola
2021/22	28.013
2020/21	28.549
2019/20	29.228
2018/19	30.644
2017/18	31.182

U školskoj 2021/2022. godini u prve razrede je upisano 28.013 učenika, što je u odnosu na prethodnu školsku godinu manje za 1,9%.

U školskoj 2021/22. godini upisano je manje 3.169 učenika u odnosu na 2017/18. godinu.

⁴ Izvor: Agencija za statistiku BiH, Saopštenje broj 2 od 15.09.2022. godine; Ukupan broj osnovnih škola obuhvata matične škole i samostalne sa područnim školama. Matičnih i samostalnih škola u školskoj 2021/2022. godini bilo je 620 (od čega 607 redovnih škola i 13 škola za djecu sa poteškoćama u razvoju)

Tabela 5. Broj učenika sa poteškoćama uključenih u redovnu nastavu i broj učenika osnovnih škola za djecu sa poteškoćama za period školska 2017/18 - 2021/22. godina
(Izvor: Agencija za statistiku BiH)

Djeca sa poteškoćama uključena u redovnu nastavu, školska godina, broj učenika		Učenici osnovnih škola za djecu sa poteškoćama, školska godina, broj učenika	
2021/22	4.018	2021/22	918
2020/21	3.924	2020/21	804
2019/20	4.095	2019/20	879
2018/19	3.848	2018/19	950
2017/18	3.934	2017/18	941

Broj učenika sa poteškoćama uključenih u redovnu nastavu je povećan u odnosu na 2017/18. godinu za 84 učenika, dok je broj učenika osnovnih škola za djecu sa poteškoćama smanjen u odnosu na isti period za 23 učenika.

U školskoj 2021/2022. godini u nastavni proces bio je uključen 24.601 nastavnik, a od toga 18 157 žena ili njih 73,8%.⁵

Srednje obrazovanje (ISCED 3)

Srednje obrazovanje je dostupno u obliku opšteg obrazovanja (gimnazija), srednjeg stručnog obrazovanja, umjetničkog i vjerskog obrazovanja.

Opšte srednje obrazovanje traje četiri godine, a stručno srednje obrazovanje, koje se provodi kroz srednje tehničke i srednje stručne škole, traje tri ili četiri godine.

U školskoj 2021/2022. godini u BiH u 313 srednjih škola upisano je 108.257 učenika, što je u odnosu na prethodnu školsku godinu manje za 2.147 učenika, ili 1,9%.

Tabela 6. Broj učenika srednjih škola u Bosni i Hercegovini prema školskim godinama
(Izvor: Agencija za statistiku BiH)

Godina	Broj učenika srednjih škola
2021/22	108.257
2020/21	110.404
2019/20	112.796
2018/19	117.764
2017/18	124.368

Analiza kretanja broja učenika srednjih škola u periodu školska 2017/18.-2021/22. godina pokazuje da je u ovom petogodišnjem periodu došlo do znatnog smanjenja broja

⁵ Izvor: Agencija za statistiku BiH, Saopštenje br.2 od 15.09.2022.godine

učenika, tako da je broj učenika u 2021/22. godini manji za 16.111 učenika u odnosu na 2017/18. godinu

Najveći broj učenika pohađa tehničke škole 56,8%, zatim gimnazije 21%, dok je u stručnim školama 18,8% učenika.

Tabela 7. Broj učenika sa poteškoćama uključenih u redovnu nastavu i broj učenika srednjih škola za djecu sa poteškoćama za period školska 2017/18. - 2021/22.
(Izvor: Agencija za statistiku BiH)

Djeca sa poteškoćama uključena u redovnu nastavu, školska godina, broj učenika		Učenici srednjih škola za djecu sa poteškoćama, školska godina, broj učenika	
2021/22	989	2021/22	268
2020/21	881	2020/21	325
2019/20	887	2019/20	316
2018/19	827	2018/19	347
2017/18	931	2017/18	384

Broj učenika sa poteškoćama uključenih u redovnu nastavu je povećan u odnosu na 2017/18. godinu za 58 učenika, dok je broj učenika srednjih škola za djecu sa poteškoćama smanjen u odnosu na isti period za 116 učenika.

U školskoj 2021/2022. godini u nastavni proces bilo je uključeno 12.840 nastavnika.⁶

Visoko obrazovanje (ISCED 6, 7 i 8)

Visoko obrazovanje prepoznato je kao prioritetna oblast od posebnog javnog interesa. Briga o kvalitetu obrazovanja i njegovom razvoju postaje u Bosni i Hercegovini prioritet u obrazovnim politikama na svim nivoima.

Visoko obrazovanje u Bosni i Hercegovini je organizovano u tri ciklusa:

- Prvi ciklus vodi do akademskog zvanja završenog diplomskog studija stečenog nakon najmanje tri i najviše četiri godine redovnog studija koji se vrednuje sa najmanje 180 odnosno 240 ECTS bodova. Izuzetak predstavljaju studije u području medicinskih nauka koje se vrednuju sa 360 ECTS;
- Drugi ciklus vodi do akademskog zvanja magistra ili ekvivalenta, stečenog nakon završenog diplomskog studija, traje jednu ili dvije godine, a vrednuje se sa 60 odnosno sa 120 ECTS bodova;
- Treći ciklus vodi do akademskog zvanja doktora ili ekvivalenta, traje tri godine i vrednuje se sa 180 ECTS bodova.

Zakoni Republike Srpske i kantonalni zakoni iz oblasti visokog obrazovanja, u smislu organizacije visokog obrazovanja, usklađeni su sa odredbama Okvirnog zakona o visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj 59/07 i 59/09).

⁶ Izvor: Agencija za statistiku BiH, Saopštenje br.2 od 30.09.2022. godine

Okvirnim zakonom propisano je da visokoškolske ustanove u Bosni i Hercegovini mogu imati status univerziteta ili visoke škole.

Prema podacima Centra za informisanje i priznavanje dokumenata iz oblasti visokog obrazovanja, u Bosni i Hercegovini postoji 52 licencirane visokoškolske ustanove, dok službenoj internet stranici Agencije za razvoj visokog obrazovanja i obezbjeđivanja kvaliteta Bosne i Hercegovine postoji trenutno 39 akreditovanih visokoškolska ustanova.

U akademskoj 2021/2022. godini na prvi ciklus studija visokog obrazovanja, uključujući kratki ciklus i integrisane studije, u zimski semestar upisano je 76.028 studenata, od toga je 65.561 studenata upisano na sve godine studija, a 10.467 su apsolvanti.⁷

Tabela 8. Podaci o broju studenata za period 2017/18 -2021/22.godina
(Izvor:Agencija za statistiku BiH)

Godina	Broj studenata
2021/22	76.028
2020/21	78.343
2019/20	81.228
2018/19	87.548
2017/18	94.827

Iz analize kretanja broja studenata u periodu akademska 2017/18.-2021/22. godina vidljivo je da je u petogodišnjem periodu došlo do smanjenja broja studenata, odnosno u posmatranom periodu 18.799 studenata manje pohađa studije.

Tabela 9. Podaci o broju diplomiranih studenata za period 2017-2021.godina
(Izvor:Agencija za statistiku BiH)

Godina	Broj diplomiranih studenata
2021	12.324
2020	13.291
2019	14.181
2018	14.220
2017	14.583

U 2021. godini diplomiralo je/završilo studije 12.324 studenta, što je za 7,3% manje u odnosu na školsku 2020. godinu.

Prema „starom“ programu obrazovanja 0,8% studenata je diplomiralo/završilo studije, a prema programu prilagođenom Bolonjskoj deklaraciji njih 99,2%.

Iz tabele 9. vidljivo je smanjenje broja diplomiranih studenata. Za posmatrani period 2.259 studenata manje je diplomiralo/završilo studije.

Od ukupnog broja diplomiranih/završenih studenata na visokim školama diplomiralo je 9,1%, a na univerzitetima 90,9%.

⁷ Izvor: Agencija za statistiku BiH, Saopštenje br.2 od 31.10.2022. godine

Podaci o broju studenata sa posebnim potrebama nisu vidljivi kroz redovnu statistiku.

U akademskoj 2021/2022. godini na visokoškolskim ustanovama zaposleno je 9.782 nastavnika i saradnika. Izraženo ekvivalentom pune zaposlenosti, ukupan broj nastavnika i saradnika je 6.478. Sa punim radnim vremenom zaposleno je 48,3% nastavnika i saradnika, a sa nepunim radnim vremenom njih 51,7%.⁸

Obrazovanje odraslih i cjeloživotno učenje

Bosna i Hercegovina je prihvatila koncept cjeloživotnog učenja i posljednjih godina pokrenula reformske procese na svim nivoima s ciljem unapređenja obrazovanja odraslih kao jednog od ključnih instrumenata društveno-ekonomske revitalizacije, zapošljavanja, konkurentnosti na tržištu znanja, mobilnosti i fleksibilnosti radne snage.

Bosna i Hercegovina kao potpisnica međunarodnih sporazuma, imala je obavezu da uskladi politike i pravne propise u oblasti obrazovanja odraslih s međunarodno usvojenim principima i ciljevima. Prema tome, usvojena su tri osnovna dokumenta za konceptualizaciju i definiciju obrazovanja odraslih: Strateški pravci razvoja obrazovanja u Bosni i Hercegovini s planom implementiranja 2008.- 2015. godine („Službeni glasnik BiH”, br. 63/08), Principi i standardi u oblasti obrazovanja odraslih u BiH („Službeni glasnik BiH”, br. 39/14) i Strateška platforma razvoja obrazovanja odraslih u kontekstu cjeloživotnog učenja u BiH za period 2014-2020. godine („Službeni glasnik BiH”, br. 96/14).

Putem dokumenta Osnove kvalifikacijskog okvira u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH”, br. 31/11) započeo je izuzetno značajan i komplikovan proces izrade kvalifikacijskog okvira u Bosni i Hercegovini na osnovu Evropskog kvalifikacijskog okvira za cjeloživotno učenje. Ciljevi kvalifikacijskog okvira su višestruki i imaju mnogobrojne implikacije u sektorima obrazovanja, rada i zapošljavanja, kako na domaćem, tako i na međunarodnom planu: lakše razumijevanje i priznavanje kvalifikacija; jasan prikaz obrazovnih dostignuća uz sistem upravljanja kvalitetom svake kvalifikacije; usmjeravanje pojedinca u pogledu izbora obrazovanja tj. zanimanja i karijere; horizontalna mobilnost i vertikalna prohodnost između različitih nivoa i podsistema obrazovanja, što je bitna pretpostavka za cjeloživotno obrazovanje.

Nakon usvajanja strateških dokumenata na državnom nivou, entitetske i kantonalne vlade usvojile su vlastite zakone o obrazovanju odraslih. Danas sve administrativne jedinice imaju važeće zakonske propise. Nekoliko administrativnih jedinica započelo je proces revidiranja zakona o obrazovanju odraslih, usvajanja podzakonskih akata i izrade relevantnih strategija.

---

⁸ Izvor: Agencija za statistiku BiH, Saopštenje br.2 od 31.10.2022. godine

Tabela br.10 Udio osoba starosti od 25 do 64 godine koje su učestvovalе u obrazovanju i osposobljavanju (zadnje 4 sedmice)⁹
(Izvor: Agencija za statistiku BiH)

Godina	Udio osoba u dobi od 25 do 64 godine koje su učestvovalе u obrazovanju i osposobljavanju (zadnje 4 sedmice) %
2021	2.1
2020	3.3
2019	1.8
2018	1.9
2017	1.8

Proces učenja tokom cijeloga života nameće građanima svih starosnih dobi potrebu sticanja novih i unapređenja već stečenih znanja, vještina i kompetencija. Cjeloživotno učenje najbolji je odgovor na stalne tehnološke promjene i sve brže zastarjevanje postojećeg znanja, vještina i kompetencija. Zato cjeloživotno učenje ima ključnu ulogu za razvoj i koordiniranje strategije zapošljavanja i promovisanje radne snage koja je vješta, obučena i prilagodljiva sve zahtjevnijem tržištu radne snage. Na ovaj način učenje kroz cijeli život postaje mnogo više od ekonomskog pitanja jer viši nivo obrazovanja i kontinuiranog učenja, koje je dostupno svima, predstavljaju bitan preduslov za reduciranje nejednakosti i prevenciju marginalizacije pojedinca ili grupe.

Rano napuštanje školovanja

Evropska unija je definisala da su osobe koje su *rano napustile školu* osobe uzrasta od 18 do 24 godine, koje više nisu u bilo kakvom procesu obrazovanja ili obuka, a nisu stekle diplomu srednje škole u kojoj je školovanje trajalo duže od dvije godine. To mogu biti učenici koji su napustili školu prije završetka srednje škole ili pohađali određene stručne škole ili obuke za različite zanate, a njihova diploma nije ekvivalentna diplomu završene srednje škole. Odnosno, učenici obuhvaćeni stopom ranog napuštanja školovanja su oni koji su prekinuli određeni stepen školovanja prije dobijanja diplome, nisu upisali sledeći nivo školovanja (srednju školu u zemljama u kojima ona nije obavezna) i nisu ni bili obuhvaćeni školovanjem.

Tabela 10. *Rano napuštanje školovanja, nivo Bosne i Hercegovine (% god. 18-24)*¹⁰

Godina	%
2021	4,7
2020	4,7
2019	3,8
2018	5,4
2017	5,1

⁹ Od 2020. pa na dalje Anketa o radnoj snazi se provodi na kvartalnoj osnovi što dovodi do prekida u serijama u odnosu na rezultate iz prethodnih godina. Uvođenjem nove, redizajnirane metodologije Ankete o radnoj snazi (Uredba (EU) 2019/1700; Provedbena uredba (EU) 2019/2240) od januara 2021. godine prekinut je niz podataka objavljenih u prethodnoj godini. To znači da podaci za 2020. i 2021. nisu uporedivi.

¹⁰ Dopis Agencije za statistiku Bosne i Hercegovine br:05-43-2-1051-2/22 od 28.11.2022.godine. Uvođenjem nove, redizajnirane metodologije Ankete o radnoj snazi (Uredba (EU) 2019/1700; Provedbena uredba (EU) 2019/2240) od januara 2021. godine prekinut je niz podataka objavljenih u prethodnoj godini. To znači da podaci za 2020. i 2021. nisu uporedivi.

Rano napuštanje školovanja povezuje se s nezaposlenošću, socijalnom isključenošću, siromaštvom i zdravstvenim problemima.

Finansiranje obrazovanja

Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine objavljuje podatke o izdacima za formalno obrazovanje u Bosni i Hercegovini u referentnoj 2020. godini, dobijene na osnovu provedenog istraživanja finansijske statistike obrazovanja.

Javni izdaci za formalno obrazovanje u Bosni i Hercegovini, u 2020. godini iznosili su 1 milijardu 476 miliona KM ili 4,3% bruto domaćeg proizvoda.

Javni, privatni izdaci i sredstva iz inostranstva za obrazovne ustanove u 2020. godini iznosili su 1 milijardu 574 miliona KM ili 4,6% bruto domaćeg proizvoda.

Od ukupnog iznosa izdataka za obrazovne ustanove, javni izdaci bili su 91,4%, privatni izdaci 8,2%, a 0,4% bila su sredstva iz inostranstva.

U strukturi ukupnih izdataka za obrazovne ustanove, izdaci za predškolsko obrazovanje su 5,0%, osnovno obrazovanje 49,6%, srednje obrazovanje 23,6% i visoko obrazovanje 21,6%.¹¹

---

¹¹ Izvor: Agencija za statistiku BiH, Saopštenje br.1 - Finansijska statistika obrazovanja za 2020.godinu od 14.10.2022. godine